

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NIILA JÄÄSKINENA
přednesené dne 12. září 2013¹

Věc C-555/11

**Enosi Epangelmation Asfaliston Ellados (EEAE),
Syllogos Asfalistikon Praktoron N. Attikis (SPATE),
Panellinios Syllogos Asfalistikon Symvoulon (PSAS),
Syndesmos Ellinon Mesiton Asfaliseon (SEMA),
Panellinios Syndesmos Syntoniston Asfalistikon Symvoulon (PSSAS)**
proti
**Ypourgos Anaptyxis, Antagonistikotitas kai Naftilias,
Omospondia Asfalistikon Syllogou Ellados**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Symvoulio tis Epikrateias (Řecko)]

„Právo usazování a volný pohyb služeb — Směrnice 2002/92/ES — Působnost —
Zprostředkování pojištění — Vyloučení činností vykonávaných pojišťovnou nebo jejím
zaměstnancem — Možnost uvedeného zaměstnance vykonávat příležitostně činnost v oblasti
zprostředkování pojištění“

1. Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce představuje první věc, ve které je Soudnímu dvoru předložena otázka týkající se výkladu směrnice 2002/92/ES², která stanoví pravidla týkající se přístupu k činnostem v oblasti zprostředkování pojištění a pro jejich výkon fyzickými a právníckými osobami v Evropské unii.
2. Podstatou položené otázky je získat upřesnění ohledně pojmu „zprostředkování pojištění“ ve smyslu čl. 2 bodu 3 druhého pododstavce uvedené směrnice³. Podle tohoto ustanovení se nepovažují za zprostředkování činnosti, jsou-li vykonávány pojišťovnou nebo zaměstnancem pojišťovny, který jedná jménem pojišťovacího podniku.
3. Základem věci je spor mezi Enosi Epangelmation Asfaliston Ellados (EEAE) (Řecký svaz pojistitelů) a dalšími profesními asociacemi v oblasti zprostředkování pojištění, a sice Syllogos Asfalistikon Praktoron N. Attikis (SPATE), Panellinios Syllogos Asfalistikon Symboulon (PSAS), Syndesmos Ellinon Mesiton Asfaliseon (SEMA) a Panellinios Syndesmos Syntoniston Asfalistikon Symboulon (PSSAS) (dále jen společně „EEAE a další“) na straně jedné a Ypourgos Anaptyxis, Antagonistikotitas kai Naftilias (ministr pro rozvoj) a Omospondia Asfalistikon Syllogou Ellados (Federace řeckých pojišťovacích asociací, dále jen „OASE“) na straně druhé.

1 — Původní jazyk: francouzština.

2 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 9. prosince 2002 o zprostředkování pojištění (Úř. věst. L 9/3; Zvl. vyd. 06/04, s. 330).

3 — Je třeba uvést, že předkládající soud uvedl „čl. 3 bod 3 druhý pododstavec směrnice 2002/92“. Vzhledem k tomu, že pojem „zprostředkování pojištění“, který je předmětem otázky, je vymezen v čl. 2 bodu 3, a nikoliv článku 3 téže směrnice, je třeba podle mého názoru tuto chybu v psaní opravit.

4. V rámci tohoto sporu EEAE a další tvrdí, že vnitrostátní prováděcí opatření nejsou v souladu se směrnicí 2002/92, jelikož uvedená opatření poškozují výkon povolání nezávislého zprostředkovatele pojištění v Řecku. Jak vyplývá ze spisu, podle dotčené vnitrostátní právní úpravy je jakýkoliv zaměstnanec pojišťovny oprávněn vykonávat činnost v oblasti zprostředkování pojištění příležitostně a s výhradou dodržení maximální výše příjmů, aniž podléhá požadavkům použitelným na základě uvedené směrnice.

I – Právní rámec

A – Směrnice 2002/92

5. Body 9, 13 a 14 odůvodnění směrnice 2002/92 stanoví:

- „(9) Pojistné produkty mohou distribuovat různé typy osob nebo institucí, jako jsou agenti, makléři a provozovatelé ‚bancassurance‘. Stejně zacházení s hospodářskými subjekty a ochrana spotřebitele vyžadují, aby se tato směrnice vztahovala na veškeré tyto osoby a instituce.
- (13) Tato směrnice by se neměla vztahovat na osoby vykonávající zprostředkování pojištění jako vedlejší činnost za určitých přísně vymezených podmínek.
- (14) Zprostředkovatelé pojištění a zajištění by měli být registrováni u příslušného orgánu členského státu, v němž mají bydliště, sídlo nebo ústředí, pokud splňují přísné profesní požadavky ve vztahu ke své kvalifikaci, dobré pověsti, pojistnému krytí odpovědnosti při výkonu povolání a finančním možnostem.“

6. Článek 1 odst. 1 směrnice 2002/92 stanoví:

„Tato směrnice stanoví pravidla pro přístup fyzických a právnických osob, které jsou usazeny v členském státě nebo si přejí se zde usadit, k činnosti v oblasti zprostředkování pojištění a zajištění a pro výkon této činnosti.“

7. Článek 2 bod 3 směrnice 2002/92 stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[...]

- 3) ‚zprostředkováním pojištění‘ činnost spočívající v předkládání, navrhování nebo provádění jiných přípravných prací pro uzavírání pojistných smluv nebo uzavírání takových smluv nebo napomáhání při správě a plnění takových smluv, zejména v případě pojistné události.

Tyto činnosti se nepovažují za zprostředkování pojištění, jsou-li vykonávány pojišťovnou nebo zaměstnancem pojišťovny, který jedná jménem pojišťovacího podniku.

Příležitostné poskytování informací v souvislosti s jinou profesní činností za předpokladu, že účelem této činnosti není pomáhat zákazníkům s uzavíráním nebo plněním pojistných smluv, profesionální správa pojistných událostí pro pojišťovnu a likvidace a odborné posuzování škod, se rovněž nepovažují za zprostředkování pojištění.“

8. Článek 3 uvedené směrnice, nadepsaný „Registrace“, v odstavci 6 stanoví:

„Členské státy zajistí, aby pojišťovny využívaly služby zprostředkování pojištění a zajištění pouze registrovaných zprostředkovatelů pojištění a zajištění a osob uvedených v čl. 1 odst. 2.“

9. Článek 4 odst. 1 téže směrnice stanoví:

„Zprostředkovatelé pojištění a zajištění musí mít přiměřené znalosti a schopnosti, které stanoví členský stát původu zprostředkovatele.

[...]

Členské státy nemusí uplatňovat požadavek uvedený v prvním pododstavci tohoto odstavce na všechny fyzické osoby, které pracují pro podnik a vykonávají činnost ve zprostředkování pojištění nebo zajištění. Členské státy zajistí, aby přiměřené procento osob ve struktuře vedení takových podniků, které odpovídají za zprostředkování pojistných produktů, a všechny ostatní osoby přímo zapojené do zprostředkování pojištění nebo zajištění prokázaly znalosti a schopnosti nezbytné k výkonu svých úkolů.“

B – Řecké právní předpisy

1. Nařízení prezidenta 190/2006

10. Směrnice 2002/92 byla v řeckém právu provedena nařízením prezidenta 190/2006⁴, které v čl. 2 odst. 3 druhém pododstavci stanoví:

„Zprostředkováním pojištění“ se rozumí jakákoli činnost spočívající v předkládání, navrhování nebo provádění jiných přípravných prací vedoucích k uzavírání pojistných smluv nebo v uzavírání takových smluv nebo napomáhání při správě a plnění takových smluv, zejména v případě pojistné události. Tyto činnosti se nepovažují za zprostředkování pojištění, jsou-li vykonávány pojišťovnou nebo zaměstnancem pojišťovny, který je s ní vázán pracovní smlouvou a který jedná jménem pojišťovacího podniku [...].“

2. Zákon 3557/2007

11. Nařízení prezidenta 190/2006 bylo změněno zákonem 3557/2007⁵, jehož čl. 15 odst. 2 doplnil do čl. 2 odst. 3 uvedeného nařízení nový pododstavec, který stanoví následující:

„Zaměstnanec pojišťovny ve smyslu předchozího pododstavce může výjimečně vykonávat činnost ve zprostředkování pojištění, aniž by podléhal ustanovením tohoto nařízení, pokud jeho roční hrubé příjmy vyplývající z této činnosti nepřesáhnou celkově částku pět tisíc (5 000) eur.“

12. V souladu s čl. 11 odst. 3 písm. b) zákona 3557/2007 měla vyhláška ministra pro rozvoj, vydaná do 30 dnů od zveřejnění uvedeného zákona, stanovit dokumenty, které osvědčují obecné, obchodní nebo profesní znalosti uchazečů o postavení zprostředkovatelů pojištění nebo zajištění, smluvně vázaných zprostředkovatelů pojištění nebo zajištění, zaměstnanců pojišťoven, zaměstnanců podniků zprostředkujících pojištění nebo zajištění, a případy, kdy mají tyto osoby povinnost se dále vzdělávat.

4 — FEK A' 196.

5 — FEK A'100/14. 5. 2007.

3. Vyhláška K3-8010

13. Vyhláška ministra pro rozvoj K3-8010 ze dne 8. srpna 2007⁶ byla přijata na základě čl. 11 odst. 3 písm. b) zákona 3557/2007. Paragraf XX uvedené vyhlášky stanoví:

„Zaměstnanec pojišťovny může vykonávat činnost ve zprostředkování pojištění, aniž by byl podroben povinnosti registrace u příslušné profesní komory, jestliže jeho hrubé roční příjmy pocházející z této činnosti a přijaté jako provize nepřekročí ve svém souhrnu částku pět tisíc eur (5 000 eur). Jestliže jeho hrubé roční příjmy pocházející z této činnosti překročí uvedenou částku, musí se zaměstnanec zapsat u příslušné profesní komory podle podmínek platných pro kategorii zprostředkování pojištění vybranou pro jeho registraci. Status [zaměstnance] pojišťovny je neslučitelný se statutem pojišťovacího poradce“.

II – Spor v původním řízení, předběžná otázka a řízení před Soudním dvorem

14. EEAE a další zastupují profesní asociace, jejichž cílem je obrana profesních a finančních zájmů jejich členů, kteří působí v oblasti zprostředkování pojištění jakožto osoby vykonávající svobodné povolání. Dne 29. října 2007 EEAE a další podali k předkládajícímu soudu žalobu na neplatnost směřující zejména proti paragrafu XX vyhlášky K3-8010. Touto žalobou zpochybnili soulad tohoto paragrafu se směrnicí 2002/92 v rozsahu, v němž za určitých podmínek vylučuje použití této směrnice na zaměstnance pojišťovny, kteří vykonávají činnost v oblasti zprostředkování pojištění, aniž mají kvalifikaci požadovanou čl. 4 odst. 1 této směrnice.

15. Jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí, předkládající soud má výhrady ohledně opodstatněnosti žaloby na neplatnost paragrafu XX vyhlášky K3-8010. Podle uvedeného soudu by totiž měly být požadavky obsažené v uvedené směrnici považovány za splněné bez ohledu na to, zda existuje vztah mezi dotčeným zaměstnancem a jeho podnikem, vykonává-li uvedenou činnost, jelikož řecký právní rámec vyložený v souladu se směrnicí 2002/92 umožňuje zajistit, aby zaměstnanec pojišťovny, který příležitostně vykonává činnosti v oblasti zprostředkování, jednal pro účely těchto činností vždy jménem a pod dohledem podniku, který mu poskytuje rovněž nezbytné odborné vzdělání.

16. Jelikož se však zdá, že jiný senát uvedeného soudu s tímto názorem nesouhlasí, rozhodl se Symvoulio tis Epikrateias (Řecko) přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být ustanovení čl. [2] [bodu] 3 druhého pododstavce směrnice 2002/92, podle kterého ‚se tyto činnosti (uvedené v prvním pododstavci tohoto ustanovení) nepovažují za zprostředkování pojištění, jsou-li vykonávány pojišťovnou nebo zaměstnancem pojišťovny, který jedná jménem pojišťovacího podniku‘, vykládána v tom smyslu, že zaměstnanec pojišťovacího podniku, který nemá kvalifikaci stanovenou v čl. 4 odst. 1 [této] směrnice, může příležitostně, a nikoli jako hlavní zaměstnání vykonávat činnost v oblasti zprostředkování pojištění, i když tento zaměstnanec není ve vztahu podřízenosti k tomuto podniku, který nicméně dohlíží na jeho činnost, nebo je třeba mít za to, že [uvedená] směrnice takovou činnost dovoluje pouze tehdy, pokud je vykonávána v rámci vztahu podřízenosti?“

17. Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla zapsána v kanceláři Soudního dvora dne 3. listopadu 2011. Písemné vyjádření předložili EEAE a další, OASE, řecká, belgická, kyperská a rakouská vláda, jakož i Evropská komise. OASE, řecká vláda, jakož i Komise se účastnily jednání, které se konalo dne 20. června 2013.

⁶ — FEK B'1600/17. 8. 2007, dále „vyhláška K3-8010“.

III – Analýza

A – Ke směrnici 2002/92

1. K účelu a působnosti směrnice 2002/92

18. Úvodem uvádím, že se zdá, že ze spisu vyplývá, že doslovný výklad relevantních ustanovení směrnice 2002/92 nevede k jednoznačnému výsledku, který by umožňoval předkládajícímu soudu rozhodnout spor, který je mu předložen. V důsledku toho je třeba odkázat na ustálenou judikaturu, podle které je pro stanovení dosahu ustanovení unijního práva třeba vzít v úvahu současně jeho cíle, jeho kontext a jeho znění⁷.

19. V tomto ohledu je všeobecně známo, že zprostředkovatelé pojištění jsou hlavními subjekty při distribuci pojistných produktů v Unii. Jak vyplývá z bodů 6 a 7 odůvodnění směrnice 2002/92, jejím cílem je vyloučit překážky, se kterými by se uvedení zprostředkovatelé mohli setkat při výkonu svobody usazování a volného pohybu služeb. Zprostředkovatelé pojištění hrají rovněž významnou úlohu při ochraně zájmů pojistníků nejen distribucí pojistných produktů nabízených jednotlivými pojišťovnami, ale zvláště tím, že poskytují poradenství a pomáhají pojistníkům zanalyzováním jejich zvláštních potřeb⁸.

20. Směrnice 2002/92, chápaná jako nástroj k harmonizaci, jež odpovídá novému přístupu spočívajícímu v tom, že jsou v právních předpisech upraveny určité činnosti, a nikoliv dotčený subjekt⁹, tedy stanovila pravidla týkající se přístupu k činnostem v oblasti zprostředkování pojištění a pro jejich výkon, když uložila zprostředkovatelům pojištění zejména takové povinnosti, jako je povinnost registrace a dodržování minimálních profesních požadavků¹⁰. Tato směrnice představuje rovněž nástroj na ochranu pojistníků a má za cíl usnadnit nabídku pojistných produktů spotřebitelům.

21. Za tímto účelem směrnice 2002/92 zavádí systém vzájemného uznávání¹¹ založený na harmonizované kvalifikaci a omezení využívání zprostředkovatelů, které je vyjádřeno povinností uloženou pojišťovnám využívat služeb zprostředkování pojištění poskytovaných pouze registrovanými zprostředkovateli¹².

22. Nový funkční přístup přijatý ve směrnici 2002/92 má ten důsledek, že její působnost je určena buď vymezením pojmu „činnost v oblasti zprostředkování“¹³, nebo vyloučením osob poskytujících určité druhy služeb zprostředkování z uvedené působnosti¹⁴.

7 — Viz rozsudek ze dne 19. července 2012, A (C-33/11, bod 27).

8 — Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zprostředkování pojištění [COM (2000) 511 final].

9 — Na rozdíl od směrnice Rady 77/92/EHS ze dne 13. prosince 1976 o opatřeních k usnadnění účinného výkonu svobody usazování a volného pohybu služeb u činnosti pojišťovacích agentů a makléřů (ze skupiny 630 ISIC), a zejména o přechodných opatřeních ohledně těchto činností (Úř. věst. 1977, L 26, s. 14; Zvl. vyd. 06/01, s. 46), se směrnice 2002/92 vyznačuje harmonizací založenou nikoli na stávajících kategoriích zprostředkovatelů, ale na činnostech v oblasti zprostředkování pojištění v obecné rovině.

10 — V souladu s články 3 a 4 směrnice 2002/92 se základní požadavky vztahují k registraci, profesní kvalifikaci, dobré pověsti a pojistnému krytí odpovědnosti při výkonu povolání, jakož i k opatřením na ochranu peněžních prostředků zákazníků.

11 — Výše uvedený návrh směrnice [COM (2000) 511 final].

12 — A osobami uvedenými v čl. 1 odst. 2 zmíněné směrnice. Zprostředkovatelé registrovaní v určitém členském státě mohou vykonávat činnost v ostatních členských státech v rámci volného pohybu služeb nebo prostřednictvím provozovny nebo pobočky. Členské státy mohou doplnit profesní požadavky stanovené v téže směrnici, ale pouze ve vztahu ke zprostředkovatelům, které registrují.

13 — Článek 2 body 3 a 4 této směrnice.

14 — Článek 1 odst. 2 a 3 uvedené směrnice.

2. K definicím zprostředkování a zprostředkovatele

23. Pokud jde o definici činností v oblasti „zprostředkování pojištění“ použitou v čl. 2 bodu 3 směrnice 2002/92, dotčený pojem se vztahuje na činnosti spočívající v předkládání, navrhování nebo provádění jiných přípravných prací pro uzavírání pojistných smluv nebo uzavírání takových smluv nebo napomáhání při správě a plnění takových smluv, zejména v případě pojistné události.

24. V souladu s čl. 2 bodem 3 druhým pododstavcem této směrnice jsou-li však uvedené činnosti vykonávány pojišťovnou nebo zaměstnancem pojišťovny, který jedná jménem pojišťovacího podniku, nepovažují se za zprostředkování pojištění. Z toho vyplývá, že tyto kategorie osob nepodléhají požadavkům uloženým uvedenou směrnicí, přičemž jsou oprávněny k výkonu činností spočívajících v navrhování pojistných smluv, jejich uzavírání nebo napomáhání při jejich správě. Kromě toho se mi zdá, že rozlišení provedené toutéž směrnicí mezi jednáním podniku a jednáním jeho zaměstnanců je nadbytečné s výjimkou případů uzavírání smluv bez osobního kontaktu se zástupcem podniku¹⁵.

25. Naproti tomu v třetím pododstavci téhož bodu 3 směrnice 2002/92 vylučuje z pojmu zprostředkování činnosti vykonávané příležitostně, které spočívají v poskytování informací v souvislosti s jinou profesní činností¹⁶.

26. Kromě toho některé činnosti, i když spadají do pojmu „zprostředkování pojištění“, jsou z působnosti směrnice 2002/92 vyloučeny na základě jejího čl. 1 odst. 2. Tak je tomu v případě kategorie osob, které nabízejí pojistné smlouvy, které splňují kumulativně všechny stanovené podmínky, včetně podmínky vztahující se k pravidlu *de minimis* týkajícímu se maximální výše ročního pojistného, která nesmí překračovat 500 eur, jakož i celkové doby trvání pojistné smlouvy, která nesmí překračovat pět let.

27. Směrnice 2002/92 tak obsahuje funkční definici pojmu zprostředkování, aby se vztahovala na různé kategorie zprostředkovatelů (pojišťovací makléř, pojišťovací agent, delegovaný zástupce), přičemž zahrnuje další distribuční kanály, jako je „bancassurance“¹⁷. Jak totiž vyplývá z bodu 9 odůvodnění této směrnice, pojistné produkty může distribuovat značné množství osob a institucí¹⁸.

28. Pokud jde o pojem „zprostředkovatel pojištění“ obsažený v čl. 2 bodu 5 směrnice 2002/92, tento zahrnuje každou fyzickou nebo právnickou osobu, která za odměnu přistupuje k činnosti v oblasti zprostředkování pojištění nebo ji vykonává. To znamená jednak to, že se tedy jedná o profesionální činnost, a jednak to, že osoby, které vykonávají činnosti v oblasti zprostředkování bez jakékoliv finanční a hospodářské protihodnoty, nejsou považovány za zprostředkovatele ve smyslu této směrnice.

29. V tomto ohledu zdůrazňuji, že povolání zprostředkovatele pojištění lze vykonávat rovněž jakožto smluvně vázané zprostředkování. V souladu s čl. 2 bodem 7 uvedené směrnice osoba, která vykonává takovou činnost, jedná jménem a na účet jedné nebo více pojišťoven.

30. Kromě toho uvádím, že v souladu s novým přístupem nepřebírá směrnice 2002/92 rozlišení provedená na vnitrostátní úrovni mezi jednotlivými druhy zprostředkování. Již od fáze přípravných prací totiž nebylo možno stanovit rozlišení mezi pojišťovacími agenty a makléři¹⁹ ve všech členských státech. V důsledku toho odpovídá povolání zprostředkovatele pojištění ve smyslu této směrnice

15 — Například v případě uzavření smlouvy prostřednictvím internetu.

16 — Tak tomu může být například v případě advokáta, notáře, znalce či poradce, kteří příležitostně poskytují informace, aniž by však navrhovali pojistnou smlouvu.

17 — Viz přípravné práce na uvedené směrnicí [COM (2000) 511 final].

18 — Jak však vyplývá z návrhu přepracovaného znění směrnice 2002/92, se tato směrnice nepoužije na všechny prodejce pojištění, jako jsou například samotné pojišťovny. V rámci přepracování znění směrnice bylo tedy navrženo rozšíření oblasti působnosti této směrnice v tomto smyslu. Viz bod 59 tohoto stanoviska.

19 — Tyto pojmy byly rozlišeny ve směrnici 77/92, zrušené směrnicí 2002/92, a odpovídaly jednotlivými povoláním v oblasti prodeje pojištění v členských státech.

v členských státech několika profesionálním podkategoriím²⁰. Vzhledem k tomu, že uvedená směrnice stanoví minimální požadavky týkající se podmínek a obsahu informací, které jsou zprostředkovatelé pojištění povinni poskytovat svým potenciálním zákazníkům, však tyto zákazníci musí být schopni určit druh zprostředkovatele, se kterým jedná²¹.

3. K příkladům provedení směrnice 2002/92

31. Je užitečné poznamenat, že s ohledem na zvláštnosti týkající se působnosti směrnice 2002/92 a definic v ní uvedených zvolily členské státy různá řešení pro účely provedení této směrnice. Podle francouzských právních předpisů je tak třeba rozlišovat činnosti, které se nacházejí mimo oblast zprostředkování, a činnosti, které spadají do definice zprostředkování pojištění, ale jsou vyňaty z relevantních povinností²². Finské právní předpisy stanoví obecnou definici zprostředkování, když současně vymezují činnosti, které se považují za „nezprostředkování“ a které se vztahují k jednání pojišťoven a jejich zaměstnanců²³.

32. Členské státy rovněž stanovily výjimky týkající se povinnosti zápisu zprostředkovatelů pojištění do vnitrostátního rejstříku jako v belgickém právu, pokud jde o pojištění rizik vlastního podniku zprostředkovatele nebo v případě zprostředkování týkajícího se pojistných smluv, které splňují všechny podmínky stanovené v čl. 1 odst. 2 směrnice 2002/92²⁴. Tak je tomu rovněž v případě právních předpisů Spojeného království, pokud jde o příležitostné poskytování informací v oblasti pojištění nebo nabízení pojistných smluv jako doplňkové činnosti k hlavní činnosti, s výhradou podmínky týkající se doby trvání smluv a maximální výše příjmů²⁵.

33. Na položenou otázku je třeba odpovědět s ohledem na tyto úvahy.

20 — Ze spisu tak vyplývá, že řecké právní předpisy upravují pět kategorií zprostředkovatelů pojištění, a sice pojišťovací agenti, pojišťovací makléře, pojišťovací poradce, koordinátory pojišťovacích poradců a spornou kategorii zaměstnanců pojišťoven. Finské právní předpisy rozlišují v oblasti zprostředkování jednak pojišťovacího agenta, kterým je fyzická nebo právnická osoba, která jedná jménem a na účet pojistitele, a jednak pojišťovacího makléře, který vykonává činnosti zprostředkování na základě smlouvy s jiným subjektem než pojistitelem [viz zákon č. 570 o zprostředkování pojištění (Laki vakuutuskeskuksesta č. 570) ze dne 15. července 2005]. Belgické právní předpisy stanoví tři kategorie zprostředkovatelů, a sice makléře, který je zprostředkovatelem uvádějícím do kontaktu pojistníky a pojišťovny, aniž ho zavazuje jejich volba, dále agenta, definovaného jako zprostředkovatel, který vykonává činnosti v oblasti zprostředkování na základě jedné či více úmluv nebo plných mocí jménem a na účet jedné či více pojišťoven, a nakonec delegovaného zástupce jakožto zprostředkovatele jednajícího jménem makléře nebo agenta (viz internetová stránka www.fsma.be). Naproti tomu, ve francouzském právu zákoník o pojištění (článek R.511-2) rozděluje zprostředkovatele do šesti kategorií s tím, že zprostředkovatel je oprávněn vykonávat toto povolání z titulu několika kategorií, jako jsou zejména pojišťovací makléři, obecní pojišťovací agenti, pověření pojišťovací zástupci, což označuje fyzické osoby, které nejsou zaměstnanci, a právnické osoby pověřené pojišťovnou, pověření zástupci ke zprostředkování pojištění, což označuje fyzické osoby, které nejsou zaměstnanci, a právnické osoby pověřené makléřem, obecným pojišťovacím agentem, pověřeným pojišťovacím zástupcem a zahraniční zprostředkovatelé (Viz Bigot, J., „L'intermédiation en assurance: les nouvelles règles du jeu“, La semaine juridique, obecné vydání, listopad 2006, č. 47, I-189).

21 — Viz návrh výše uvedené směrnice [COM (2000) 511 final] a kapitola III směrnice 2002/92.

22 — Langé, D., „Les intermédiaires d'assurance à l'heure du marché unique: la réforme de l'intermédiation en assurance“, Revue général du droit des assurances, č. 2006-4, s. 857. Uvádím, že v souladu s francouzskými právními předpisy do této výjimky spadají pojišťovny kvalifikované jako pojišťovny „bez zprostředkovatelů“, které distribuují pojistné produkty prostřednictvím svých místních kanceláří, do kterých umísťují zaměstnance, kteří přijímají zákazníky. Zaměstnanci uvedených pojišťoven nespádají do profesionální kategorie zprostředkovatelů pojištění a nevztahuje se na ně povinnost registrace.

23 — Viz zákon č. 570 ze dne 15. července 2005.

24 — Pokud jde o popis výjimek použitelných v belgickém právu, viz internetová stránka <http://www.fsma.be>.

25 — Pokud jde o systém použitelný ve Spojeném království, viz internetová stránka http://www.fsa.gov.uk/pubs/other/ins_reg.pdf.

B – K vymezení pojmu „zprostředkování pojištění“

1. K vnitrostátním právním předpisům dotčeným v původním řízení

34. Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda vymezení pojmu „zprostředkování“ obsaženého v čl. 2 bodu 3 směrnice 2002/92 pokrývá situaci, ve které je zaměstnanec²⁶ pojišťovny, který nespĺňuje podmínky týkající se kvalifikace použitelné na zprostředkovatele pojištění na základě této směrnice a který nejedná v rámci vztahu podřízenosti, ale podléhá dohledu nad výkonem svých činností, oprávněn příležitostně vykonávat činnosti v oblasti zprostředkování pojištění.

35. Nejprve je třeba upřesnit, že činnost v oblasti zprostředkování pojištění je upravena v řeckém právu několika právními předpisy různé právní síly, jejichž znění vyvolává několik otázek. Definice zprostředkování pojištění je totiž obsažena v nařízení prezidenta 190/2006, které bylo následně změněno zákonem 3557/2007. Tento zákon zavedl výjimku z výše uvedené definice, založenou na stanovení maximální výše příjmů, která se použije na všechny zaměstnance pojišťoven. Zdá se tedy, že uvedené ustanovení stanoví, že u těchto zaměstnanců se neuplatní formality týkající se výkonu činností v oblasti zprostředkování, avšak nestanoví, na koho dopadají povinnosti vztahující se k takto vyloučeným činnostem. Nakonec na základě zmocnění obsaženého v zákoně 3557/2007 byla přijata vyhláška K3-8010, která stanoví relativně nejasné podmínky k provedení uvedené výjimky.

36. Jelikož se však žaloba podaná u předkládajícího soudu týká neplatnosti pouze ustanovení vyhlášky K3-8010, omezuje se tato analýza pouze na tuto vyhlášku, konkrétně na její paragraf XX.

37. Ze spisu totiž vyplývá, že vnitrostátní právní předpisy zpochybněné před předkládajícím soudem zavádí výjimku, jejíž dosah se odlišuje od působnosti vynětí obsaženého v čl. 2 bodu 3 směrnice 2002/92 tím, že přiznává všem zaměstnancům pojišťoven možnost vykonávat příležitostně činnosti v oblasti zprostředkování pojištění za odměnu pod podmínkou maximální výše 5 000 eur, aniž musí splňovat zvláštní podmínky použitelné na základě čl. 4 odst. 1 uvedené směrnice. Kromě toho ze spisu vyplývá, že zaměstnanec v odvětví pojištnictví nesmí vykonávat činnosti v oblasti poradenství v pojištnictví, ale je oprávněn vykonávat činnosti v oblasti zprostředkování.

38. V tomto ohledu uvádím, že účastníci řízení, kteří předložili písemná vyjádření v projednávané věci, zastávají rozdílná stanoviska. Podle EEAE a dalších tak není paragraf XX vyhlášky K3-8010 v souladu se směrnicí 2002/92, jelikož staví na roveň zaměstnance pojišťovny se zprostředkovatelem pojištění. Podle belgické a rakouské vlády musí být čl. 2 bod 3 druhý pododstavec této směrnice vykládán v tom smyslu, že zaměstnanec pojišťovny, který nemá kvalifikaci stanovenou v čl. 4 odst. 1 uvedené směrnice, nesmí příležitostně vykonávat činnosti v oblasti zprostředkování pojištění.

39. OASE, jakož i řecká a kyperská vláda navrhuje, aby bylo rozhodnuto, že s přihlédnutím k čl. 2 bodu 3 druhému pododstavci směrnice 2002/92 může zaměstnanec pojišťovny, který nemá kvalifikaci stanovenou v čl. 4 odst. 1 této směrnice, vykonávat činnosti v oblasti zprostředkování pojištění příležitostně, a nikoliv v rámci své hlavní profesionální činnosti.

40. Na závěr Komise tvrdí, že výjimka stanovená v čl. 2 bodu 3 uvedené směrnice se vztahuje na činnosti vykonávané zaměstnanci pojišťoven jménem jejich zaměstnavatele, i když nespĺadají výlučně do rámce jejich „zaměstnanecké pracovní smlouvy“.

26 — Uvádím, že pojem „zaměstnanec“ je uveden v různých jazykových verzích směrnice 2002/92 výrazy υπάλληλο ασφαλιστικής επιχείρησης (v řeckém jazyce), empleado (ve španělském jazyce), Angestellte (v německém jazyce), employee (v anglickém jazyce), impiegato (v italském jazyce), pracownik (v polském jazyce), työntekijä (ve finském jazyce), anställd (ve švédském jazyce), což odůvodňuje použití širšího pojmu „zaměstnanec“.

2. K podmínkám výkonu činnosti v oblasti zprostředkování stanoveným směrnicí 2002/92

41. Zdá se mi, že je třeba s ohledem na působnost směrnice 2002/92 odlišit tři hlavní případy týkající se výkonu činnosti v oblasti zprostředkování.

42. Zaprvé je třeba si představit případ, o který jde v projednávané věci, a sice případ zaměstnance pojišťovny. V tomto případě, i když činnosti zaměstnance mohou spadat pod druhovou definici zprostředkování pojištění, z uvedené směrnice vyplývá, že se tyto činnosti za takové nepovažují.

43. Jak uvádí rakouská vláda, jeden z důvodů pro vyloučení těchto činností z působnosti směrnice 2002/92, a v důsledku toho pro vyloučení osob, které je vykonávají, z požadavků této směrnice, spočívá ve skutečnosti, že se má za to, že pojišťovny nebo jejich zaměstnanci splňují profesionální požadavky zaručující ochranu pojistníků, jelikož zejména v souladu s uvedenou směrnicí se pojišťovny považují za takto splňující požadavky poté, co obdrží úřední povolení uvedené v článku 6 první směrnice Rady 79/267/EHS ze dne 5. března 1979 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přístupu k činnosti v přímém životním pojištění a jejího výkonu (*neoficiální překlad*) (Úř. věst. L 63, s. 1).

44. Podle mého názoru je hlavním cílem sledovaným takovýmto vymezením působnosti směrnice 2002/92 umožnit pojišťovnám jednak prodávat své vlastní pojistné produkty, jednak jednat jakožto zprostředkovatel pro účely prodeje produktů ostatních pojišťoven, například členů stejné skupiny nebo subjektů, které s nimi pojí obchodní či jiné dohody. Tyto úvahy zjevně platí pro zaměstnance uvedených podniků.

45. Vzhledem k tomu, že podnik může jednat pouze prostřednictvím svých zaměstnanců, je třeba mít za to, že pokud tito zaměstnanci jednají jménem a na účet svého zaměstnavatele, je třeba je postavit na roveň podniku, a v důsledku toho jsou jejich činnosti vyňaty z působnosti uvedené směrnice. V tomto případě tedy smluvní vztah založený při prodeji při zprostředkování pojištění zavazuje dotčenou pojišťovnu s pojistníkem, přičemž zaměstnanec jedná výlučně jako zmocněnec pojišťovny.

46. Pokud jde mimoto o právní vztah mezi pojišťovnou a zaměstnancem, Komise správně uvádí, že čl. 2 bod 3 směrnice 2002/92 musí být vykládán tak, že se vztahuje na činnosti vykonávané zaměstnanci pojišťoven jménem jejich zaměstnavatele, i když nespádají výlučně do rámce jejich „zaměstnanecké pracovní smlouvy“ ve smyslu vnitrostátního pracovního práva. Zohlednění rozmanitosti smluvních vztahů, které mohou zavazovat zaměstnance vůči jeho zaměstnavateli v jednotlivých členských státech, by totiž vylučovalo jakýkoliv jednotný výklad dotčené výjimky²⁷. Kromě toho se mi jeví, že podmínky odměňování zaměstnance jsou irelevantní s ohledem na definice uvedené v této směrnicí.

47. Naproti tomu užitečný účinek směrnice 2002/92 podle mého názoru vylučuje, aby zaměstnanci pojišťovny mohli vykonávat svým jménem činnosti v oblasti zprostředkování, aniž by splňovali podmínky stanovené v této směrnicí. Jak uvádí belgická vláda, když poukazuje na činnost v oblasti zprostředkování pojištění vykonávanou příležitostně a doplňkově mimo rámec pracovní smlouvy, která váže zaměstnance s pojišťovnou, vnitrostátní právní předpisy dotčené v původním řízení překračují rámec čl. 2 bodu 3 druhého pododstavce uvedené směrnice. Nejedná se totiž o přímý prodej pojistných produktů, ale o zprostředkování pojištění ve vlastním smyslu.

27 — V tomto ohledu uvádím, že jelikož pracovní právo není předmětem harmonizace na úrovni Unie, existuje ve vnitrostátním právu mnoho různých řešení vycházejících ze smluvní volnosti. Základním vztahem tak může být buď pracovní poměr v širokém slova smyslu, nebo pracovní smlouva. Vzhledem k tomu musí být ve smyslu unijního práva vyloučení „zaměstnanců“ pojišťoven z působnosti pojmu zprostředkování přiměřeně vykládáno tak, že se týká smluvních vztahů mezi zaměstnancem a pojišťovnou, které se vyznačují vztahem podřízenosti. Ve smluvním vztahu, ve kterém jsou si strany rovné, přitom nelze žádnou z nich považovat za zaměstnance.

48. Ze spisu přitom vyplývá, že právní předpisy dotčené v původním řízení přiznávají zaměstnanci pojišťovny „dvojí funkci“, jelikož může současně jednat jednak jako zaměstnanec postavený na roveň svému zaměstnavateli, jednak jako nezávislý nekvalifikovaný pojišťovací agent za předpokladu, že nepřekročí určitou maximální výši příjmů²⁸. Podotýkám, že uvedené právní předpisy mají za následek umožnění trojúhelníkového smluvního uspořádání, jehož struktura zahrnuje zaprvé zaměstnance a pojistníka, zadruhé uvedeného pojistníka a pojišťovnu a zatřetí zaměstnance a pojišťovnu. Navíc tyto právní předpisy zavádějí určitý zmatek ve vztahu k pravidlům pro rozdělení odpovědnosti, pokud jde o charakteristické povinnosti zprostředkovatele vůči pojistníkovi.

49. Přípuštění takové možnosti by přitom podle mého názoru znamenalo obcházení účelu směrnice 2002/92 zvláště s ohledem na její působnost ve spojení s pojmem „zprostředkování pojištění“, požadavky týkající se profesionální kvalifikace zprostředkovatelů, jakož i povinnost ochrany pojistníků.

50. V tomto kontextu je třeba zdůraznit, že rozdíl mezi zaměstnancem pojišťovny podléhajícím požadavku loajality vůči svému zaměstnavateli a zprostředkovatelem pojištění spočívá zejména ve stupni nezávislosti a nestrannosti, jelikož zprostředkovatel musí poskytovat poradenství na základě své povinnosti objektivní analýzy, což není případ zaměstnance, který jedná jménem a v zájmu pojišťovny. Navržený výklad je podpořen cílem sledovaným směrnicí 2002/92, a sice umožnit zprostředkovatelům snadnější využití svobody usazování a volného pohybu služeb. Postavení zaměstnance pojišťovny přitom takové využití samo o sobě vylučuje.

51. Je sice pravda, že řecká vláda správně tvrdí, že uvedená směrnice neprovádí úplnou harmonizaci. To však nemá žádný vliv na její cíl spočívající ve stanovení minimálních požadavků týkajících se profesionálních znalostí a schopností zprostředkovatelů za účelem vytvoření skutečného evropského trhu se zprostředkováním pojištění. Tato směrnice tedy ponechává rozhodovací prostor ohledně podmínek, ale nikoliv ohledně samotného principu minimální úrovně požadavků v případě, kdy jsou vykonávané činnosti činnostmi v oblasti zprostředkování pojištění.

52. V každém případě ustanovení čl. 4 odst. 1 čtvrtého pododstavce směrnice 2002/92, podle nichž nejsou členské státy povinny uplatňovat požadavky týkající se náležitých znalostí a schopností na všechny osoby, které pracují pro pojišťovnu, představují zjevně přizpůsobení požadavků obdobné tomu, ke kterému dochází v případě regulovaných povolání. Je tak jasné, že stejně jako advokátní kancelář zaměstnává právníky nezapsané u advokátní komory a zaměstnance, kteří nemají úplné právnické vzdělání, všichni zaměstnanci pojišťovny nemusí splňovat požadavky na profesionální kvalifikaci.

53. Zadruhé je třeba uvažovat o případě smluvně vázaného zprostředkovatele pojištění ve smyslu čl. 2 bodu 7 směrnice 2002/92, který jedná za neomezené odpovědnosti buď pojišťovny, nebo jiného zprostředkovatele²⁹.

28 — Pokud jde o stanovení maximální výše odměny, je třeba upřesnit, že již od přípravných prací na směrnicí 2002/92 bylo vyloučeno vymežit její dosah odkazem na určitou úroveň činnosti zprostředkovatelů pojištění (například v závislosti na ročním objemu vybraného pojistného), aby nebyli z její působnosti vyloučeni „malí“ zprostředkovatelé, o kterých se má za to, že nezaručují náležitou úroveň ochrany pojistníků. Viz výše uvedený návrh směrnice [COM (2000) 511 final].

29 — Rozšíření definice zprostředkovatele pojištění smluvně vázaného se zprostředkovateli, kteří pracují za odpovědnosti jiného zprostředkovatele, je stanoveno pozměněným článkem 2 revidované směrnice 2002/92 (viz návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zprostředkování pojištění [COM(2012) 360 final].

54. Z právního hlediska se jedná o agenta takové pojišťovny nebo jiného zprostředkovatele, který není postaven na roveň posledně uvedeným, jelikož má nezávislé postavení³⁰. Podle čl. 12 odst. 1 směrnice 2002/92 jsou zprostředkovatelé pojištění nicméně povinni poskytnout zákazníkovi informace, které mohou ovlivnit jejich nestrannost, a zejména, zda radí na základě povinnosti poskytnout nestrannou analýzu. Smluvně vázaní zprostředkovatelé jsou povinni informovat, že nejsou nestranní, což není případ pojištěven nebo jejich zaměstnanců.

55. Zdůrazňuji nicméně, že smluvně vázaný zprostředkovatel je povinen jednat jako zprostředkovatel jménem a na účet pojišťovny. Zdá se mi, že to vylučuje možnost, aby mohl zaměstnanec jednat jako zaměstnanec a současně jako smluvně vázaný zprostředkovatel svého zaměstnavatele.

56. Funkce smluvně vázaného zprostředkování totiž nutně znamená, že zprostředkování představuje doplňkovou činnost k jiné činnosti. V případě, že by bylo připuštěno, že tato „jiná činnost“ může spočívat v pracovním poměru s pojišťovnou, by vyvstala otázka, jaké důsledky by z toho bylo třeba vyvodit, aby byla zachována ochrana pojistníků a zabráněno zaměňování mezi těmito různými postaveními.

57. Právní předpisy dotčené v původním řízení umožňují každému zaměstnanci pojišťovny, tedy podle doslovného výkladu rovněž technickým zaměstnancům, zaměstnancům ostrahy nebo úklidovým zaměstnancům, aby byli odměňováni jako zprostředkovatelé obchodů postavení na roveň makléři ve smyslu závazkového práva³¹. Kromě toho uvádím, že se zdá, že při jednání zmocněnec řecké vlády zpochybnil tento výklad vnitrostátních ustanovení práva, aniž však prokázal existenci ustanovení ve vnitrostátním právu, která by omezovala uvedenou možnost pouze na specializované zaměstnance pojištěven.

58. Zatřetí je třeba nakonec uvažovat o případě nezávislého zprostředkovatele pojištění, který jedná jako zástupce zákazníka vůči pojišťovně. Směrnice 2002/92 se na takový případ použije v plném rozsahu a členské státy jsou povinny stanovit požadavky týkající se znalostí a schopností, kterými musejí zprostředkovatelé disponovat.

59. V tomto ohledu uvádím, že v rámci přepracování směrnice 2002/92 bylo stanoveno rozšířit oblast její působnosti tak, aby zahrnovala prodej pojistných smluv pojišťovnami a zajišťovnami bez zásahu zprostředkovatele pojištění. Návrh revidované směrnice směřuje rovněž k tomu, aby se použila na všechny distribuční kanály (přímí upisovatelé, půjčovny automobilů atd.)³². Je třeba zdůraznit, že přepracovaná uvedená směrnice stanoví, že pojistné smlouvy prodávané doplňkově k prodeji služeb spadají do oblasti působnosti revidované směrnice³³.

30 — Povolání smluvně vázaného agenta je obsaženo v dalších směrnících týkajících se finančních trhů, jako je směrnice Rady 93/22/EHS ze dne 10. května 1993 o investičních službách v oblasti cenných papírů (Úř. věst. L 141, s. 27; Zvl. vyd. 06/02, s. 43), jakož i směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS (Úř. věst. L 145, s. 1; Zvl. vyd. 06/07, s. 263).

31 — Jak vyplývá ze spisu, pokud zaměstnanec zprostředkuje svému zaměstnavateli, který je pojišťovnou, sjednání pojistné smlouvy, má nárok na provizi nad rámec své mzdy na základě pracovní smlouvy.

32 — V důsledku toho je cílem navrženého přepracování výskrtnout druhý pododstavec bodu 3 článku 2 této směrnice a nahradit jej větou z jeho prvního pododstavce, podle které se za „zprostředkování pojištění“ považují zejména činnosti „vykonávané pojišťovnou bez zásahu zprostředkovatele pojištění“. Viz výše uvedený návrh směrnice [COM(2012) 360 final].

33 — Tak je tomu například u cestovního pojištění, které prodávají cestovní kanceláře, jakož i u pojištění týkajícího se více rizik, které prodávají půjčovny automobilů nebo leasingové společnosti. Viz výše uvedený návrh směrnice [COM(2012) 360 final].

IV – Závěry

60. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr na otázku položenou Symvoulio tis Epikrateias odpověděl takto:

„Článek 2 bod 3 druhý pododstavec směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/92/ES ze dne 9. prosince 2002 o zprostředkování pojištění musí být vykládán v tom smyslu, že zaměstnanec pojišťovny, který nemá kvalifikaci stanovenou v čl. 4 odst. 1 této směrnice, nemůže příležitostně vykonávat činnosti v oblasti zprostředkování pojištění mimo rámec vztahu podřízenosti vyplývajícího ze smluvního vztahu, který jej zavazuje vůči této pojišťovně, a při respektování maximální roční výše příjmů. Naproti tomu, činnosti zaměstnance pojišťovny, který jedná jménem a na účet svého zaměstnavatele, jsou z působnosti uvedené směrnice vyloučeny.“